

Chạy đua vũ trang ở châu Á có thể vượt khỏi tầm kiểm soát

Phan Minh /RFI

26/01/2023

Ảnh minh họa : Xe quân sự chở tên

lửa đạn đạo DF-17 trong cuộc duyệt binh kỷ niệm 70 năm ngày thành lập nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa tại Bắc Kinh, Trung Quốc, ngày 01/10/2019. © Mark Schiefelbein / AP

Trong bối cảnh Trung Quốc và Bắc Triều Tiên không ngừng phát triển quân sự, các nước láng giềng dường như cũng có ý định làm tương tự, khiến cho Hoa Kỳ cảm thấy lo ngại. Đó là nội dung bài phân tích được đăng hôm 15/01/2023 trên trang mạng đài truyền hình Mỹ CNN. RFI xin trích dịch.

Đây là một cuộc chạy đua vũ trang lớn nhất mà châu Á từng chứng kiến, với việc 3 cường quốc hạt nhân và một cường quốc đang phát triển mạnh, 3 nền kinh tế lớn nhất thế giới và các liên minh đã có từ hàng chục năm, tất cả đều tranh giành lợi thế ở một số vùng biển và đất liền có nhiều tranh chấp nhất trên thế giới.

Một bên là Hoa Kỳ và các đồng minh Nhật Bản và Hàn Quốc. Bên kia bao gồm Trung Quốc và đối tác Nga. Và cuối cùng là Bắc Triều Tiên.

Với việc mỗi nước đều muốn đi trước những nước khác một bước, tất cả đều bị cuốn vào một vòng luẩn quẩn đang vượt khỏi tầm kiểm soát. Suy cho cùng, khái niệm răn đe của một nước đồng nghĩa với khái niệm gây hấn với nước khác.

Ankit Panda, chuyên gia chính sách hạt nhân tại quỹ Carnegie vì Hòa bình Quốc tế, nói với CNN : “Chúng ta sẽ chứng kiến những hành động này tiếp diễn ở Đông Á.”

Chuyến thăm của lãnh đạo Nhật Bản tới Washington mấy tuần trước càng làm nổi bật vấn đề. Hôm 13/01/2023, trong cuộc gặp với tổng thống Hoa Kỳ Joe Biden, thủ tướng Nhật Bản Fumio Kishida đã bày tỏ quan ngại về các hoạt động quân sự của Trung Quốc ở Biển Hoa Đông và vụ phóng tên lửa đạn đạo qua Đài Loan rơi xuống vùng biển gần Nhật Bản vào tháng 08/2022.

Ông Kishida cảnh báo Bắc Kinh không nên tìm cách “thay đổi trật tự quốc tế” và nói rằng việc Nhật Bản, Mỹ và châu Âu đoàn kết chống lại Trung Quốc là “hoàn toàn cấp thiết”. Tuyên bố của ông được đưa ra chỉ vài ngày sau khi các bộ trưởng Hoa Kỳ và Nhật Bản bày tỏ quan ngại về “việc Trung Quốc liên tục phát triển một cách nhanh chóng kho vũ khí hạt nhân của mình”.

Tuy nhiên, theo Bắc Triều Tiên và Trung Quốc, chính Nhật Bản mới là nước gây hấn, vì Tokyo gần đây cam kết tăng gấp đôi chi tiêu quốc phòng, đồng thời mua vũ khí có khả năng tấn công vào các mục tiêu trong lãnh thổ Trung Quốc và Bắc Triều Tiên. Đối với Mỹ và Nhật Bản, những hành động này nhằm mục đích răn đe, còn đối với Bắc Kinh thì đây là những hành động gây hấn.

Nhìn lại quá khứ

Trung Quốc tuyên bố những lo ngại của họ là dựa trên những lý do về mặt lịch sử. Bắc Kinh lo ngại Tokyo đang quay trở lại chủ nghĩa bành trướng quân sự của thời kỳ Thế chiến thứ 2, khi quân đội Nhật Bản kiểm soát những khu vực rộng lớn ở châu Á và Trung Quốc phải chịu tổn thất rất lớn. Khoảng 14 triệu người Trung Quốc đã chết và có tới 100 triệu người phải tị nạn trong 8 năm xung đột với Nhật Bản từ 1937 đến 1945.

Bắc Kinh khẳng định các kế hoạch, bao gồm việc Nhật Bản mua vũ khí “phản công” tầm xa như tên lửa Tomahawk có thể tấn công các căn cứ bên trong Trung Quốc, cho thấy Tokyo một lần nữa đe dọa hòa bình ở Đông Á.

Nhưng nhiều chuyên gia nghi ngờ rằng Trung Quốc có một động cơ khác khi đề cập đến những vết thương về mặt lịch sử: đánh lạc hướng sự chú ý của thế giới khỏi việc Bắc Kinh phát triển quân sự.

Họ nhấn mạnh rằng, trong khi Trung Quốc bác bỏ mạnh mẽ những lo ngại của Mỹ và Nhật Bản về việc Bắc Kinh phát triển sức mạnh quân sự, không thể phủ nhận việc Trung Quốc đang phát triển lực lượng hải quân và không quân ở các khu vực gần Nhật Bản, trong khi vẫn tuyên bố chủ quyền đối với quần đảo Senkaku, một chuỗi đảo không có người ở do Nhật Bản kiểm soát ở Biển Hoa Đông.

Vào cuối tháng 12, Nhật Bản cho biết các tàu thuyền của Trung Quốc đã được phát hiện ở khu vực xung quanh quần đảo, được gọi là Điếu Ngư ở Trung Quốc, trong vòng 334 ngày vào năm 2022. Từ ngày 22 đến ngày 25/12, các tàu của Trung Quốc đã hiện diện gần 73 tiếng liên tiếp trong vùng lãnh hải của Nhật Bản ngoài khơi quần đảo, và đây là lần xâm phạm lâu nhất kể từ năm 2012.

Trung Quốc cũng đang làm gia tăng căng thẳng thông qua việc tăng cường quan hệ đối tác với Nga. Một quan chức bộ Ngoại giao Hoa Kỳ nói với CNN gần đây rằng điều này không chỉ thúc đẩy các thỏa thuận giữa Mỹ và Nhật, mà việc Nga xâm lược Ukraina đã “làm mọi thứ chuyển hướng” cùng với việc tổng thống Nga Vladimir Putin và chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình thể hiện sự thân thiện trước thềm Thế vận hội Bắc Kinh.

Và Nga đã phô diễn khả năng quân sự của mình ở Thái Bình Dương, kể cả vào tháng 12, khi các tàu chiến của họ tham gia cùng các tàu chiến và máy bay Trung Quốc trong cuộc tập trận bắn đạn thật kéo dài một tuần ở Biển Hoa Đông.

Sự hung hăng của Bắc Kinh đặc biệt được thấy rõ đối với Đài Loan, một hòn đảo tự trị với 24 triệu dân mà Đảng Cộng sản Trung Quốc tuyên bố là lãnh thổ của mình mặc dù chưa bao giờ kiểm soát.

Chủ tịch Tập Cận Bình vẫn không loại trừ việc sử dụng vũ lực để đưa hòn đảo về dưới sự kiểm soát của Bắc Kinh, và Trung Quốc đã gia tăng các hoạt động quân sự hung hăng xung quanh hòn đảo, đặc biệt là kể từ chuyến thăm của chủ tịch Hạ Viện Hoa Kỳ Nancy Pelosi vào tháng 08/2022. Trong mấy ngày sau chuyến thăm của bà Pelosi, Trung Quốc đã tổ chức các cuộc tập trận quân sự dồn dập chưa từng có xung quanh hòn đảo, bắn nhiều tên lửa gần vùng biển Đài Loan và điều máy bay chiến đấu đến quấy rối hòn đảo.

Cách đây mấy tuần, Trung Quốc đã triển khai 28 máy bay chiến đấu qua đường trung tuyến ở eo biển Đài Loan, bao gồm máy bay chiến đấu J-10, J-11, J-16 và Su-30, máy bay ném bom H-6, 3 drone và một máy bay trinh sát. Cuộc tập trận đó tương tự cuộc tập trận vào ngày Giáng Sinh, khi quân đội Trung Quốc đưa 47 máy bay qua đường trung tuyến.

Trước những hành động như vậy, quyết tâm của Hoa Kỳ vẫn không hề giảm.

Washington đã gia tăng việc bán các thiết bị quân sự cho hòn đảo, tương ứng với trách nhiệm của mình theo đạo luật Quan hệ Đài Loan.

Bắc Triều Tiên leo thang hạt nhân

Cách Đài Loan hàng ngàn dặm về phía bắc, đàm phán về hợp tác trên bán đảo Triều Tiên là một tia sáng yếu ớt và mờ dần.

Nhà lãnh đạo Bắc Triều Tiên Kim Jong Un đang kêu gọi “tăng theo cấp số nhân” kho vũ khí hạt nhân của Bình Nhưỡng bắt đầu từ năm 2023 Bắc Triều Tiên cũng đang xây dựng một hạm đội gồm các bộ phóng tên lửa di động “cực lớn” có thể tấn công bất kỳ địa điểm nào ở Hàn Quốc bằng đầu đạn hạt nhân.

Trong một báo cáo được công bố hôm 12/01, viện Phân tích Quốc phòng Hàn Quốc (KIDA) cho biết kế hoạch của lãnh đạo họ Kim có thể sẽ là sản xuất 300 vũ khí hạt nhân trong những năm tới.

Đó là một bước tiến lớn so với năm 2022, khi viện Nghiên cứu Hòa bình Quốc tế Stockholm (SIPRI) ước tính rằng ông Kim Jong Un đang có 20 vũ khí hạt nhân đã lắp ráp và đủ vật liệu phân hạch để sản xuất 55 vũ khí.

Con số 300 đầu đạn hạt nhân sẽ giúp Bắc Triều Tiên vượt qua các quốc gia hạt nhân lâu đời như Pháp và Vương Quốc Anh và chỉ còn đứng sau Nga, Mỹ và Trung Quốc trên bảng xếp hạng kho dự trữ hạt nhân của SIPRI.

Một viễn cảnh như vậy khiến tổng thống Hàn Quốc Yoon Suk Yeol thêm quyết tâm xây dựng quân đội. Ông Yoon Suk Yeol nói : “Việc xây dựng vững chắc năng lực (quân sự)

cho phép chúng ta đánh trả gấp 100 lần hoặc 1.000 lần nếu chúng ta bị tấn công là phương pháp tốt nhất để ngăn chặn các cuộc tấn công.”

Ông thậm chí còn nêu ra viễn cảnh Hàn Quốc xây dựng kho vũ khí hạt nhân của riêng mình, gợi ý rằng Seoul có thể “triển khai vũ khí hạt nhân chiến thuật”.

Ý nghĩ về việc bán đảo Triều Tiên có nhiều vũ khí hạt nhân hơn nữa là điều mà các nhà lãnh đạo Mỹ hết sức lo ngại, ngay cả khi những vũ khí đó thuộc về một đồng minh.

Phát triển vũ khí hạt nhân cũng đồng nghĩa với việc Hàn Quốc đánh mất một số “nền tảng đạo đức” mà nước này đã đạt được khi tuân thủ tuyên bố chung vào năm 1992 về phi hạt nhân hóa bán đảo Triều Tiên mà Bình Nhưỡng đã nhiều lần vi phạm.

Vì vậy, để bảo đảm an toàn cho đồng minh của mình, Hoa Kỳ đã khẳng định rằng sự hậu thuẫn của Washington đối với Seoul “chắc như đinh đóng cột” và tất cả các thiết bị quân sự của Hoa Kỳ đều sẵn sàng để bảo vệ Hàn Quốc.

Đô đốc Mike Gilday, tư lệnh hải quân Mỹ, hôm 12/01 đã phát biểu trong một diễn đàn trực tuyến của viện Nghiên cứu Triều Tiên-Mỹ (ICAS) rằng Washington sẽ không ngần ngại thực hiện cam kết răn đe mở rộng của mình đối với (Hàn Quốc) bằng cách sử dụng toàn bộ khả năng phòng thủ của Mỹ và khả năng đó mở rộng sang phòng thủ hạt nhân, quy ước và sử dụng cả tên lửa. Ông Gilday nêu một ví dụ về sự hỗ trợ của Washington với Seoul là chuyến thăm của một tàu sân bay Mỹ tới cảng Busan của Hàn Quốc vào năm ngoái.

<https://www.rfi.fr/vi>